

מסורת הש"ס

(א) וצחיס ד: [ג] מ.ה. (ב) וימלא סב. ע"ש"ג. (ג) נעל מו: צילע סא. (ד) לקמן ע"ג. (ה) סא: (ו) ד"ה מ"ה: (ז) [שמות י"ב]. (ח) [לקמן ע"ג]: (ט) מלאן ש"ך לע"ב: (י) רש"ל מ"ו.

תורה אור השלם
1. וקפך קדו על ראש העולה ונרצה לו לכפר עליו: ויקרא א ד

הגהות הב"ח
(א) תוס' ד"ה כי לית וכו' ששטמן בתרין ק"ה פמיסת היכל: (ב) ד"ה על וכו' וקסה לר"י דאמר בתוס':

מוסף רש"י
האופה מיו"ט לחול לאמר שפעד אפי' הדיא ודלי לחול הוא (ב"ב) כ"א לאמר שאכל וגמר סעודתו דפשיטא לן דלא חזי ליה מדי' האירנה על אורנה שהוא חול (ע"ד) (סו). לוקח. משום לא מעשה כל מלאכה (סו). הואיל ואי מקלעי ליה אורחים: יצוה לזמין לפת זה היום (סו).

מוסף תוספות
א. מעשה גדול. תוס' ש"ך. ב. עין תוס' שאין שמהו. ג. מה טומאת בשר לא עשה בה מקצת טומאה ככל בטומאת א"ל. טומאת גבוי כן. ט. שם נגמ'. נהג העיר והטמא פטורין מן הראיה. כטמא וגו'. ה. [ועל דין] לא שייך לימיר דק"י. תוס' ש"ך. ו. דלא בעי אפילו קרבן ליצור שדחה טומאה הני מיילי להקרבנה אבל למיכלה בטומאה לא דתן כ"כד כולין (לקמן ע:).

רבינו הגנאל
וכי פליגי רבה ורב חסדא בהא פליגי, וכפר עליו ואמרין עליו ולא על חבורו, רבה דייק עליו ולא על חבורו סבר (ריקף) בעינן חבור דפסול דומיא דרייה מה הוא בר כפרה אף חבורו דבר כפרה, אבל ערל דלאו בר כפרה הוא אם זרק עליו לא פסול. ורב חסדא אמר האי נמי בר כפרה הוא הואיל דאי בעי מיתקן נפשיה ומכפר השתא נמי בר כפרה קרינא ביה. ומי אית ליה לרב חסדא הואיל דהא איתמר בהאופה מיום טוב לחול בר חסדא אמר לוקח רבה אמר אינו לוקח הואיל דאי מקלעי ליה אורחין חזי ליה וכו', הנה רבה הוא אדעת ליה הואיל אבל בר חסדא לית ליה הואיל

תמיד נשחט פרק חמישי פסחים

סב.

עין משפט
נר מצוה

בר א מ"י פט"ו מהל' פסולי מוקדשין הלכה מ: כה ב מ"י פ"ד מהל' ק"י הלכה ג: כו א מ"י פ"ב מהל' צילת מקדש הי"ב:

רבינו הגנאל (המשך)
כ"י פ"י מחוסר מעשה מילה. ופרקינן כי לית ליה לרב חסדא הואיל להקל אבל לחומרא אית ליה. ומתמהו מאי שנא האי תנא דאי איכא מקצת מבני חבורה שטמא ומקצתן טהורין דפשיטא ליה דלא פסלי השטמאין לטהורין אלא אוכלין הטהורין ולא חיישנן לטומאה ואי איכא מקצת מבני חבורה ערלים ומקצתן מולין דמספקא ליה. ואמר ליה רבינא בטומאת בשר היא היכי דמי כנון שטמא מקצת אברין של דבך והשטמאין נשרפין והטהורין נאכלין ולא פסלי השטמאין לטהורין. ופלי רבינא לאוקמה בטומאת בשר והא תאני סיפא דתין דבר שאינו נהוג בכל הובחים היינו עולה מדבר שאינו נהוג בכל הובחים הטהורין, ואי בטומאת בשר דבך טמא הטהור, אלא בטומאת גבוי ומאי אינה נהוגת בכל הובחים וערל וטמא משלחין קרבנותיהן וקריבין, דלא גרשי מבכרי ותנן בשקלים כברי ששלח עולתו ממדינת דום ושילח עהון בסנין קריבין משלו כ"י, ותנן נמי בגטין השולח טחנתו ממדינת הים מקריבין אותה בחוקת שהוא קיים כ"י. ותנין בירוח כהנים ואם האכל במשך ובח שלמי וגו', יכול השוחט לערלים ולטמאים היא בלא ירצה, ח"ל מקריב אותה בלא ירצה ואין השוחט לערלי ולטמאין בלא ירצה, מכאן דהשולח טמא משלחין קרבנותיהן דכהנים אכלו להו ורואין הן. (ואפי' [אבל] בפסח לא ערל ולא טמא אין משלחין פסחיהן דהא איש לפי אכלו תכנסו כתיב והני לאו בני אכילה וניהו. ואמר רבינא שום טומאה פריך ולעירום ירשא בטומאת בשר סיפא בטומאת גבוי. איבעית אימא ירשא וסיפא בטומאת בשר ומאי אינה נהוגת בכל הובחים, דאילו כל הובחים בין נטמא חלב וברש קיים וברן נטמא בשר וחלב קיים, ורוק את הדם כרבינן לימר קמן. ואילו פסח נטמא חלב כ"י ודברים פשוטין הן. והאי דפריך ואל תוכיח טומאה שהותרה מכללה, בפסח שבא בטומאה פריך. ותנן פסח הבא בטומאה נאכל בטומאה שלא בא בתחלתו אלא לאכילה.

האי מחוסר מעשה בו'. הקסה ריב"א דפ' אלו עוצרין (דף מו:) מסיק כמישה צ"ט מי שרי משמע אי הוה שרי אמרינן הואיל אע"ג דמחוסר מעשה ומירך ר"י דהאי מעשה דמילה חשיב טפי א: כ"י לית ליה אקולא וכו'. נראה דרז חסדא לא פסל אלא מדרבנן דמדלאורי' לא שייך לחלק בין לחומרא בין לקולא ומדלאורי' לא אמרינן הואיל כלל אפי' לחומרא וכן מוכח בר"פ שני שעירים (וימא ד"ב:): דקאמר רבינא השתא דאמר ר"ח מחוסר הגרלה כמחוסר מעשה דמי פי' אס שחט שעיר יום הכפורים צמוך היה פטור משום דמחוסר הגרלה אי לאו משום דחיו לשעיר חילון שלמים (ב) ששחטן קודם פתיחת ההיכל פטור מחוסר פתיחה כמחוסר מעשה דמי אלמא לית ליה הואיל אפילו לחומרא ואין להקשות אי מדרבנן היאך ימחייב פסח אחר הא קמייתיה חולין לעזרה לא היא כיון דלא יזרק הדם אינו יוצא ומותר לזאת באחר וכן מוכח כ"כד כולין דלמחר רז לא זרק את הדם חייב לעשות פסח אחר כ"י (ו) (תימא) דהשתא לרז אפי' דמחשבת ערלים המנויין לכ"ע פסל אף בזריקה לחומרא ואין להקשות אי מאן דמכשר וסכרז משמע איפכא דהשתא כשאינה מנויין לא פסלה כ"ש צמנויין ב:.

מאי שנא טומאה דפשיטא היא ומאי שנא ער"ה דמספקא ליה. תימא לרש"י דלמא טומאה פשיטא ליה משום דלפינן טומאת גברי מטומאת בשר וי' תימא דמשמע ליה דאי פשיטא לן צטומאת גברי דלא עשה זה מקצת טומאה ככל טומאה הוא הדין בערלה משום דמדד קרא דלפי אכלו נפקי ותו לא הוה שייך למיפק מומן מכל מקום מאי קאמר דין דבר שלא הותר מכללו כ"י הא ע"כ איכא למילף טפי טומאת גברי מטומאת גברי דמי ליה בכל זד מדנילף טומאת גברי מומן דלא דמי ליה כלל וכיון דפשיטא לן צטומאה דגברי פשיטא לן נמי בערלה כיון שיש להשוותם והיינו קצני למילף ערלה מומן ואומר ר"י דטומאת גברי נמי איכא למימר דנילף טפי מומן מדנילף מטומאת בשר משום דללין פסול מחשבה פסול מחשבה זכר דלא הוי פסול מחשבה: ער"ה משלח קרבנות וטמא משלח בו'. כרזי עקיבא אמאי דמרזי ערל כי טמא צמנויין (דף ד:): דאי לאו הכי ליתיה איהו גופיה קרבנותיו וקסה לר"י (ב) צריש חגיגה (פס) טמא פטור מן הראיה שנאמר וצחת שמה אלהים וקסה כל שישנו צריחה ישנו צריחה וכל שאינו כ"י משמע דטמא אינו משלח שום קרבן דבהוהו קרא גופיה כתיבי שאר קרבנות עולותיהם וצחיסים וגו' ואומר ר"י דמכל מקום דווקא צמנויין צריחה קפיד קרא ואע"ג דכל הקרבנות כתיבי צקלא קאי אכוליהו דהא מעשרות ותרומה כתיבי נמי התם¹ ועוד קסה לר"י טמא איך משלח קרבנות והא צעי סמיכה ואפילו למאן דלמחר צריחה צמקת לא שמה צריחה ליכא למימר אפסך דמעילי ידיה וסמיך דהא צפרק כל הפסולים (וצחיס דף ג.) אמרינן כל הסומך ראשו ורזבו מכניס מאי טעמא כל כמו צעינן ומירך ר"י דהכא מיירי צעופות וכן משני בכל הגט (גיטין דף כח:) אי נמי בצבור ומעשר דלא צעי סמיכה דמתן פרק שתי מדות (מנחות דף ק"ב:) וצקרבן נשים² ליכא לאוקמי משום ערל: [וע"ש מוס' יצמות קד: ד"ה דלמחר: אילינא

בהאי קרא קמיופלאו יוגרצה לו לכפר עליו (ב) אע"לו ולא על חבורו רבה סבר חבורו דומיא דרידיה מה הוא דבר כפרה אף חבורו דבר כפרה לאפוקי האי ערל דלאו בר כפרה הוא ורב חסדא סבר האי ערל נמו כיון דבר חיובא הוא בר כפרה הוא [הואיל] דאי בעי מתקן נפשיה (ג) ומי אית ליה לרב חסדא הואיל והא איתמר (ד) האופה מיו"ט לחול רב חסדא אמר לוקח רבה אמר אינו לוקח רבה איהו לוקח אמרינן הואיל ואי מקלעי ליה אורחים חזי ליה השתא נמו חזי ליה ולא לקי רב חסדא אמר לוקח לא אמרינן הואיל בשלמא דרבה אדרבה לא קשיא הכא מחוסר מעשה התם דלא מחוסר מעשה אלא דרב חסדא אדרב חסדא קשיא אמרי כי לית ליה לרב חסדא הואיל לקולא לחומרא אית ליה אמר ליה מר זוטרא בריה דרב מרי לרבינא קתני הואיל וערלה פוסלת וטומאה פוסלת מה טומאה לא עשה בה מקצת טומאה ככל טומאה אף ערלה לא עשה מקצת ערלה ככל ערלה היא טומאה היכי דמי אילימא בטומאת גברי ומאי לא עשה בה מקצת טומאה ככל טומאה דאי איכא ארבעה וחמישה גברי טמאין וארבעה וחמישה גברי טהורין לא פסלי להו טמאין לטהורין גבי ערלה נמי הא לא פסלי דתנן למולין ולערלים כשר מאי שנא טומאה דפשיטא ליה ומאי שנא ערלה דמספקא ליה אלא בטומאת בשר ומאי לא עשה בה מקצת טומאה ככל טומאה דאילו איטמי חד מאברים היא דאיטמי שרפינן ליה ואיך אכלינן ליה במאי אוקימתא בטומאת בשר אימא סיפא דין דבר שאינו נהוג בכל הובחים מדבר שאינו נהוג בכל הובחים ואל יוכיח זמן שנוהג בכל הובחים ומאי טומאה אי נימא טומאת בשר אמאי אינו נהוג בכל הובחים אלא פשיטא בטומאת גברי ומאי אינו נהוג בכל הובחים דאילו בכל הובחים ערל וטמא משלחין קרבנותיהן ואילו בפסח ערל וטמא אין משלחין פסחיהן רישא בטומאת בשר וסיפא בטומאת גברי א"ל אין שם טומאה קא פריך ואיבעית אימא סיפא נמי בטומאת בשר ומאי אינו נהוג בכל הובחים דאילו (ב) בכל הובחים בין שנטמא חלב ובשר קיים זרק את הדם וזרק את הדם נטמא אוקימתא בטומאת בשר אימא סיפא דין דבר שלא הותר מכללו מדבר שלא הותר מכללו ואל תוכיח טומאה שהרי טמא מכללה במאי אילימא בטומאת

כרבנות עולותיהם וצחיסים וגו' ואומר ר"י דמכל מקום דווקא צמנויין צריחה קפיד קרא ואע"ג דכל הקרבנות כתיבי צקלא קאי אכוליהו דהא מעשרות ותרומה כתיבי נמי התם¹ ועוד קסה לר"י טמא איך משלח קרבנות והא צעי סמיכה ואפילו למאן דלמחר צריחה צמקת לא שמה צריחה ליכא למימר אפסך דמעילי ידיה וסמיך דהא צפרק כל הפסולים (וצחיס דף ג.) אמרינן כל הסומך ראשו ורזבו מכניס מאי טעמא כל כמו צעינן ומירך ר"י דהכא מיירי צעופות וכן משני בכל הגט (גיטין דף כח:) אי נמי בצבור ומעשר דלא צעי סמיכה דמתן פרק שתי מדות (מנחות דף ק"ב:) וצקרבן נשים² ליכא לאוקמי משום ערל: [וע"ש מוס' יצמות קד: ד"ה דלמחר: אילינא

חלב ובשר קיים בין שנטמא בשר וחלב קיים זרק את הדם וזרק את הדם נטמא חלב ובשר קיים זרק את הדם נטמא אוקימתא בטומאת בשר אימא סיפא דין דבר שלא הותר מכללו מדבר שלא הותר מכללו ואל תוכיח טומאה שהרי טמא מכללה במאי אילימא בטומאת